

Registerundersøgelse af specialpædagogisk støtte på ungdomsuddannelserne

Metodebilag



DANMARKS
EVALUERINGSINSTITUT

INDHOLD

Registerundersøgelse af specialpædagogisk støtte på ungdomsuddannelserne

1	Design og metode	4
---	------------------	---

1 Design og metode

I dette metodeappendiks uddyber EVA de datakilder og analyser, der ligger til grund for resultaterne i rapporten "Evaluering af specialpædagogisk støtte på ungdomsuddannelserne - En registeranalyse".

Undersøgelsen er en registerbaseret undersøgelse, der har til formål at kortlægge, hvad der kendetegner modtagere af specialpædagogisk støtte (SPS) og deres støtteforløb samt at undersøge, hvordan støttemodtagerne klarer sig med hensyn til en række indikatorer knyttet til deres gennemførelse af ungdomsuddannelse og overgang til videregående uddannelse og job.

Datakilder og population

Undersøgelsen bygger på oplysninger fra det administrative SPS-system fra Styrelsen for Undervisning og Kvalitet (STUK), koblet til relevante registre i Danmarks Statistik (DST) og fra Styrelsen for IT og Læring (STIL).

Datagrundlaget består af elever, der har påbegyndt en ungdomsuddannelse (STX, HTX, HXH, EUD, HF) i perioden 2008 til 2017, defineret ud fra uddannelsesregisteret (KOTRE) i Danmarks Statistik. Elever på HF-enkeltfag er ikke medtaget i undersøgelsen, da vi har fokus på "hele" ungdomsuddannelser.

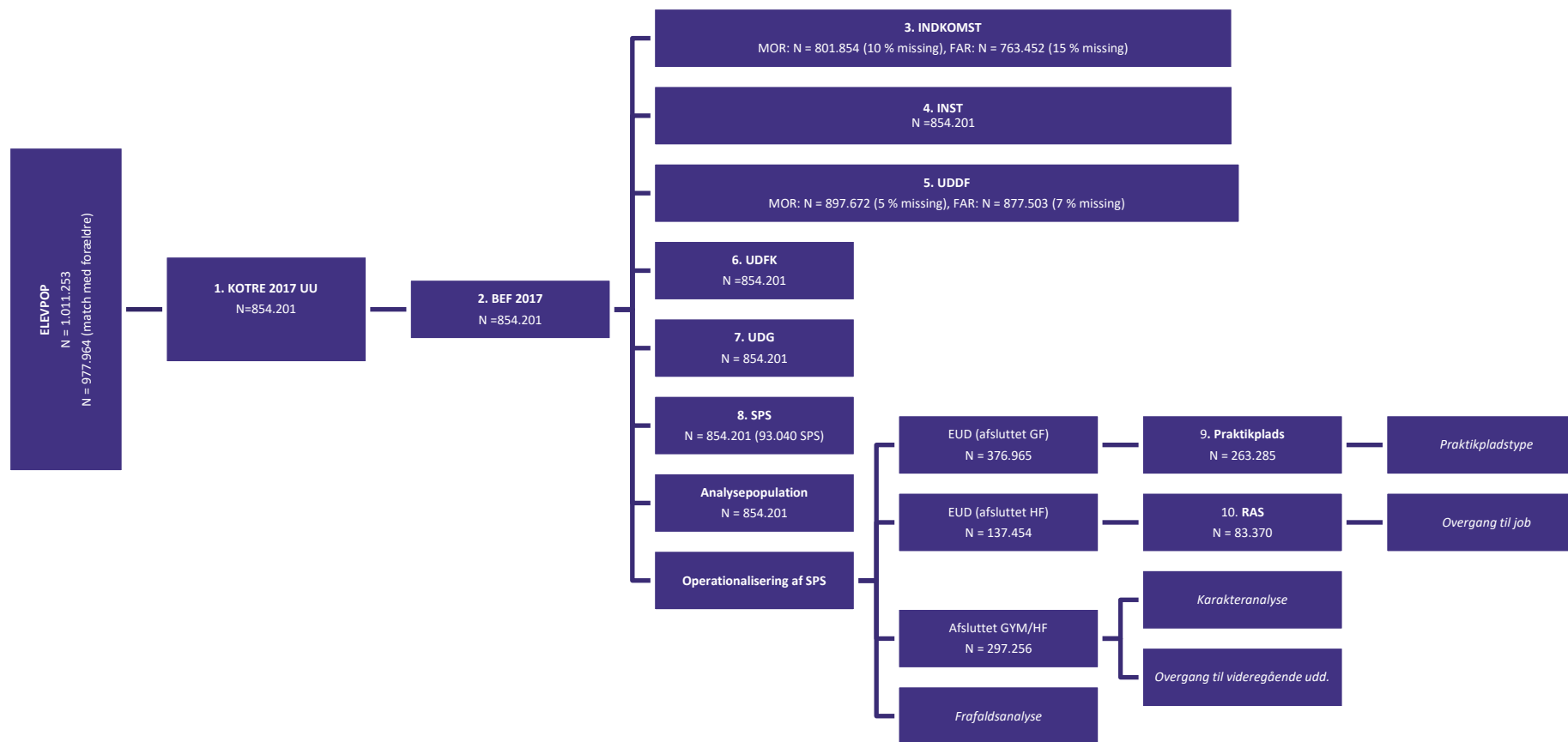
Populationen i den kortlæggende del af analysen består af alle elever, der har påbegyndt en ungdomsuddannelse i perioden 2008 til 2017. Der kigges i kortlægningen på alle typer af SPS. I den del af kortlægningen, hvor der inddrages baggrundsvariable, er elever, der mangler oplysninger om de pågældende baggrundsvariable, frasorteret. Populationen varierer i denne del af analysen derfor fra tabel til tabel afhængigt af, hvor mange elever der har registreret oplysninger på den enkelte baggrundsvariabel.

I analysen af sammenhængen mellem SPS og de forskellige virkningsindikatorer fokuseres der på SPS på baggrund af ordblindhed og psykiske vanskeligheder. Elever, der har modtaget SPS på baggrund af andre udfordringer (fx fysiske handicap), frasorteres derfor fra denne del af analysen. Analyserne opdeles i denne del på hhv. uddannelsestype (treårig gymnasial uddannelse, HF og erhvervsuddannelse) og type af funktionsnedsættelse (ordblindhed eller psykiske vanskeligheder). Derfor varierer populationen afhængigt af analyse. Endvidere frasorteres alle elever, der ikke har registreret oplysninger på én eller flere baggrundsvariable. Populationen, der danner grundlag for analysen af sammenhænge mellem SPS og forskellige virkningsindikatorer, er derfor en smule mindre end i kortlægningen.

Figur 1.1 viser en oversigt over populationen og koblingen mellem de forskellige registre. Angivelserne af N i figuren henviser til det samlede antal elever i populationen efter hver kobling og tager ikke højde for eventuelt manglende oplysninger på de enkelte baggrundsvARIABLE. N er derfor ikke fuldt overensstemmende med den faktiske analysepopulation i de enkelte analyser.

FIGUR 1.1

Oversigt over populationen og koblingen mellem de anvendte registre



Kilde: Danmarks Evalueringsinstitut

Note: Forkortelser: ELEVPOP = udtrukne elevpopulation, KOTRE = elevregisteret, UDDF = Højest fuldførte uddannelse, UDFK = Grundskolekarakterer, UDG = Gymnasiekarakterer.

Analyse

Kortlægning

I undersøgelsens kortlægningsdel er data hovedsageligt analyseret ved hjælp af tabeller og krydstabeller, og sammenhænge er testet ved hjælp af χ^2 -test.

Analyser af sammenhæng mellem SPS og forskellige virkningsindikatorer

I analysen af sammenhængen mellem SPS og de forskellige virkningsindikatorer tages der højde for en række baggrundsfaktorer som fx køn, alder, herkomst og socioøkonomisk baggrund med henblik på at øge sammenligneligheden mellem SPS-modtagerne og ikke-SPS-modtagerne i analyserne.

Analyserne er foretaget separat for SPS-modtagere med hhv. læse- og skrivevanskeligheder og psykiske funktionsnedsættelser samt for forskellige ungdomsuddannelser. Derudover er det i det omfang, det er muligt, undersøgt, om resultaterne adskiller sig afhængigt af, om der er tale om institutioner, hvor der er mange eller få SPS-modtagere. Dette er undersøgt ud fra en hypotese om, at antallet af SPS-modtagere på en institution kan være et udtryk for, at SPS er et fokusområde på institutionen eller en indikator for en mere veludviklet praksis qua et større erfaringsgrundlag. Endelig er analyserne også opdelt på skoletype i de analyser, hvor der er fokus på erhvervsuddannelserne. Baggrunden for denne opdeling er, at erhvervsuddannelserne rummer meget forskellige uddannelser og institutionstyper, der bl.a. adskiller sig med hensyn til opbygning af uddannelserne og lærerkræfter på skolerne.

Statistiske modeller

Alle analyserne i virkningsanalysen er foretaget ved hjælp af lineære sandsynlighedsmodeller (lineær regression med binært output). Hovedparten af disse modeller er specificeret med klyngekorrigerede standardfejl, således at der fx er taget højde for, at elever, der kommer fra samme skole, kan have en tilbøjelighed til at ligne hinanden. Hvis elever påbegynder en ungdomsuddannelse flere gange, vil de tilsvarende indgå i analyserne flere gange. Dette er der også taget højde for i specificeringen af modellerne.

Modeller i afsnit om frafald

I denne analyse er modellerne specificeret med klyngekorrigerede standardfejl, der tager højde for gengangere i data på individniveau, men ikke på institutionsniveau. Dette skyldes, at det viste sig ikke at gøre nogen forskel for resultaterne, om der blev taget højde for multilevelstrukturer på institutionsniveau eller ej.

Modeller i afsnit om karakterer i gymnasiet

I analysen af sammenhæng mellem SPS og karakterer i gymnasiet er modellerne specificeret med klyngekorrigerede standardfejl, der tager højde for gengangere i data på institutionsniveau ved hjælp af klyngekorrigerede standardfejl. Analysen er kun gennemført for elever, der har færdiggjort gymnasiet. Hvis elever har mere end ét gymnasieforløb bag sig, er kun det sidste forløb inkluderet i analysen, og der er derfor ikke gengangere i data på individniveau.

Modeller i afsnit om overgang til videregående uddannelse

I denne analyse er modellerne specificeret med klyngekorrigerede standardfejl, der tager højde for gengangere i data på institutionsniveau. Dette er gjort ved hjælp af klyngekorrigerede standardfejl. Analysen er kun gennemført for elever, der har færdiggjort gymnasiet. Hvis elever har mere end ét gymnasieforløb bag sig, er kun det sidste forløb inkluderet i analysen, og der er derfor ikke gengangere i data på individniveau.

Modeller i afsnit om overgang til skolepraktik

I analysen af sammenhæng mellem SPS og overgang til praktik på erhvervsuddannelserne er der anvendt en *fixed effects*-model, der tager højde for, at sandsynligheden for at få en praktikplads kan variere på tværs af forskellige brancher (fx byggebranchen over for kokkebranchen). Panelvariablen i modellen er således branche. Analysen er kun gennemført for elever, der går eller har gået på en erhvervsuddannelse (hovedforløb). Hvis en elev har mere end ét erhvervsuddannelsesforløb bag sig, ses på det seneste erhvervsuddannelsesforløb, således at der ikke er mere end én observation pr. person.

Modeller i afsnit om overgang til beskæftigelse

I denne analyse er modellerne specificeret med klyngekorrigerede standardfejl, der tager højde for gengangere i data på institutionsniveau. Analysen er kun gennemført for elever, der har færdiggjort en erhvervsuddannelse. Hvis elever har færdiggjort mere end én erhvervsuddannelse, er kun det sidste forløb inkluderet i analysen, og der er derfor ikke gengangere i data på individniveau.

Forudsagte sandsynligheder

Alle resultater fra regressionsmodellerne i analysen af sammenhængen mellem SPS og forskellige virkningsindikatorer præsenteres i søjlediagrammer som såkaldte "forudsagte sandsynligheder". Forudsagte sandsynligheder er en måde at omregne parameterestimaterne fra regressionsmodellerne til sandsynligheder for den undersøgte interessevariabel (Y). Alle forudsagte sandsynligheder i analyserne er udregnet *at means*, hvilket vil sige, at alle kontrolvariable holdes konstant på gennemsnittet for den givne kontrolvariabel. På den måde er de forudsagte sandsynligheder udtryk for sandsynlighederne for $Y = 1$ for hhv. $SPS = 1$ og $SPS = 0$, for en "statistisk gennemsnitsperson", der er udregnet som gennemsnittet af alle kontrolvariablene i modellen. Derfor er niveauet for den udregnede sandsynlighed ikke nødvendigvis meningsgivende i sig selv. Det er i stedet forskellene mellem de forudsagte sandsynligheder for hhv. SPS- og ikke-SPS-modtagere, der er det interessante at fortolke på i disse analyser.

Operationalisering af variable

SPS

Oplysninger om SPS stammer fra det administrative SPS-system, der indeholder information om alle SPS-ansøgninger fra 2008 og frem. Da hver enkelt ansøgning, der er modtaget i perioden, optræder særskilt i registeret, vil de fleste støttemodtagere optræde flere gange i udtrækket. Registeret indeholder bl.a. oplysninger om institution, tidspunkt for bevillingsstart og -ophør, støtteform og handicap. Der kan kun knyttes ét handicap til hver bevilling, selvom der ofte kan være flere årsager til en elevs støttebehov.

I og med at undersøgelsen belyser en længere årrække, forekommer det, at personer påbegynder adskillige uddannelsesforløb i løbet af perioden. Det kan både være samme og forskellige ungdomsuddannelser og institutioner. Dermed kan det også variere, om en person har modtaget SPS i de forskellige forløb, og i givet fald hvilke handicap der har udløst støtten, og hvilke former for

støtte personen har modtaget. SPS er således en dynamisk størrelse, som det kan være vanskeligt at operationalisere på en enkel måde.

Til brug for analyserne er der konstrueret to forskellige SPS-variable:

- En variabel, der angiver, om eleven på noget tidspunkt i undersøgelsesperioden (2008 til 2017) har modtaget SPS. Denne variabel anvendes udelukkende som led i undersøgelsens kortlægning.
- En variabel, der angiver, om eleven har modtaget SPS i det pågældende uddannelsesforløb. Hvis eleven har modtaget SPS i et andet uddannelsesforløb end det pågældende, klassificeres uddannelsesforløbet som "missing" og udelukkes dermed fra analyserne. Dette gøres med henblik på at undgå misklassifikation og dermed sikre, at sammenligningen mellem SPS-modtagere og ikke-SPS-modtagere er så "ren" som mulig.

Begge variable er konstrueret separat for ordblindhed og psykiske funktionsnedsættelser. I konstruktionen af disse variable klassificeres en person som "missing", hvis personen har modtaget SPS for andre handicap end hhv. ordblindhed og psykiske funktionsnedsættelser. Dvs. at personer, der har modtaget SPS for ordblindhed, ekskluderes fra analyser, der har fokus på SPS på baggrund af psykiske funktionsnedsættelser og vice versa.

Virkningsindikatorer

Frafald

Oplysninger om frafald stammer fra uddannelsesregisteret i Danmarks Statistik (KOTRE). Her findes der en frafaldskode, hvis eleven er faldet fra et givent uddannelsesforløb. Ellers vil uddannelsesforløbet enten fremstå som afsluttet eller igangværende. I denne undersøgelse måles frafald efter et år. Det betyder, at en elev vil fremgå som "ikke frafaldet", hvis eleven fx først er faldet fra efter to år. På EUD vil en elev fremgå som frafaldet, hvis der er gået mere end tre måneder mellem et afsluttet grundforløb og opstart af et hovedforløb.

Praktik

Oplysninger om praktik stammer fra praktikpladsstatistik fra STIL. Populationen i analysen er defineret som elever, der har påbegyndt deres hoveduddannelse i perioden 2008 til 2017. I analysen er der udelukkende fokus på den første praktikaftale, der indgås efter påbegyndelse af hovedforløbet. Analysen kan altså ikke belyse, om SPS-elever fastholder deres praktikaftaler i samme grad som øvrige unge.

Gymnasiekarakterer

Oplysninger om gymnasiekarakterer stammer fra registeret "Karaktergennemsnit på afsluttede gymnasiale- SOSU- PGU- og professionsbachelor uddannelser" (UDG). Denne analyse er udelukkende foretaget for elever, der har færdiggjort en gymnasial uddannelse (STX, HF, HXH, HTX).

Videreuddannelse

Oplysninger om videreuddannelse stammer fra uddannelsesregisteret (KOTRE). Videreuddannelse er defineret som overgang til videreuddannelse inden for to år. Analyse foretages kun for elever, der har færdiggjort en gymnasial uddannelse. Har eleven flere færdiggjorte gymnasieforløb bag sig, er det kun sidste færdiggjorte forløb, der indgår i analysen.

Tilknytning til arbejdsmarkedet

Oplysningen om tilknytning til arbejdsmarkedet stammer fra den registerbaserede arbejdsstyrkestatistik (RAS) i DST. Her findes en variabel, der opdeler befolkningen i henholdsvis:

- Beskæftigede
- Arbejdsløse
- Personer uden for arbejdsstyrken

Det er denne variabel, der anvendes i analysen af overgang til beskæftigelse. Overgang til beskæftigelse er her målt et år efter uddannelsens afslutning. Analysen er udelukkende foretaget for elever, der har færdiggjort en EUD. Hvis eleven har færdiggjort flere EUD'er, er det udelukkende den sidste, der indgår i denne analyse. Elever, der er under uddannelse, fremgår som værende uden for arbejdsstyrken.

Overgang til skolepraktik på erhvervsuddannelserne

Denne variabel anvendes i analysen af overgang til skolepraktik på erhvervsuddannelserne. Skolepraktik-variablen er kodet som en dummyvariabel, hvor 1 er elever, der har gået i skolepraktik og elever med restaftale efter skolepraktik, mens 0 er elever, der ikke er overgået til skolepraktik. Ukendte praktikforløb er kodet som "missing". I en deskriptiv analyse ser vi også nærmere på forskellige former for praktik. Her skelnes mellem ordinære aftaler, korte aftaler, mesterlære og skolepraktik.

Baggrundsvariable

I dette afsnit beskrives operationaliseringen af nogle af de variable, der er anvendt i forbindelse med kortlægningen af SPS-modtagerne og deres støtteforløb. En del af de samme variable er inddraget som kontrolvariable i de multivariate analyser af sammenhængen mellem SPS og de forskellige virkningsindikatorer. Endelig er der enkelte variable, der er inddraget som potentielle interaktionsvariable med henblik på at undersøge, om betydningen af SPS varierer inden for forskellige subgrupper.

Tidspunkt for bevilling

Tidspunkt for bevilling af støtte er ikke nødvendigvis lig med tidspunkt for start på uddannelsen. Det er ifølge SPS-reglerne ikke muligt at modtage støtte før uddannelsesstart, men ansøgningsprocessen kan begynde fra det tidspunkt, hvor eleven er optaget på uddannelsen. Støttestart er i kortlægningen beregnet som forskellen mellem dato for uddannelsesstart og dato for bevillingsstart. "Ved uddannelsesstart" er defineret som 40-0 dage før uddannelsesstart. Elever, der har fået tildelt hjælpemidler på en fri grundskole eller en fri kostskole, der også er omfattet af SPS-ordningen, kan få overflyttet hjælpemidlet til den nye uddannelse. Deres støttestart vil således ligge før uddannelsesstart. Det samme vil være tilfældet for SPS-modtagere, der starter forfra på en ungdomsuddannelse.

Forældres indkomst

Elever og forældre er koblet via befolkningsregistret i DST. Oplysninger om forældrenes indkomst er baseret på oplysninger om personindkomst (mors og fars) i indkomstregisteret. På den baggrund er der konstrueret en samlet forældreindkomstvariabel, der er deflateret for at tage højde for forskelle over tid. Variablen er efterfølgende opdelt i kvartiler, hvor 1 er "laveste indkomst", og 4 er "højeste indkomst". Forældres indkomst er både anvendt i forbindelse med kortlægningsanalyserne og som kontrolvariabel i analyserne af sammenhængen mellem SPS og de forskellige virkningsindikatorer.

Forældres højest fuldførte uddannelse

Elever og forældre er koblet via befolkningsregistret i DST. Oplysninger om hhv. mors og fars højest fuldførte uddannelse stammer fra registret "Højeste fuldførte uddannelse (forløb)" i DST. På den baggrund er der dannet en samlet uddannelsesvariabel for forældrene, der antager følgende kategorier:

- Begge forældre har grundskole som højest fuldførte uddannelse.
- Mindst én af forældrene har højest en gymnasial uddannelse (GYM). Den anden forælder har en tilsvarende eller lavere uddannelse.
- Mindst én af forældrene har højest en erhvervsfaglig uddannelse (EUD). Den anden forælder har en tilsvarende eller lavere uddannelse. Her er GYM klassificeret som en lavere uddannelse end EUD, da EUD er en erhvervskompetencegivende uddannelse.
- Mindst én af forældrene har højest en kort videregående uddannelse (KVU). Den anden forælder har en tilsvarende eller lavere uddannelse.
- Mindst én af forældrene har højest en mellemlang videregående uddannelse (MVU). Den anden forælder har en tilsvarende eller lavere uddannelse.
- Mindst én af forældrene har højest en lang videregående uddannelse (LVU). Den anden forælder har en tilsvarende eller lavere uddannelse.

Forældres højest fuldførte uddannelse er både anvendt i forbindelse med kortlægningsanalyserne og som kontrolvariabel i analyserne af sammenhængen mellem SPS og de forskellige virkningsindikatorer.

Herkomst

Information om herkomst stammer fra befolkningsregisteret i Danmarks Statistik. Her er herkomst defineret ud fra fødested og statsborgerskab. I analysen skelnes der mellem følgende kategorier:

- Dansk oprindelse
- Indvandrere fra vestlige lande
- Indvandrere fra ikke-vestlige lande
- Efterkommere fra vestlige lande
- Efterkommere fra ikke-vestlige lande.

Eleverne klassificeres som indvandrere, hvis de er født i udlandet, og ingen af deres forældre er født i Danmark eller har dansk statsborgerskab. Hvis der ikke findes nogen informationer om forældrene, betragtes eleven også som indvandrer. Elever klassificeres som efterkommere, hvis de er født i Danmark af forældre, der enten ikke er født i Danmark eller ikke har dansk statsborgerskab. Elever med dansk oprindelse har - uanset fødested - mindst én forælder, der både er dansk statsborger og født i Danmark.

Man skelner generelt mellem vestlig og ikke-vestlig oprindelse. Vestlige lande indbefatter alle EU-lande samt Andorra, Island, Liechtenstein, Monaco, Norge, San Marino, Schweiz, Vatikanstaten, Canada, USA, Australien og New Zealand. Alle øvrige lande betragtes som ikke-vestlige lande.

Herkomst er både anvendt i forbindelse med kortlægningsanalyserne og som kontrolvariabel i analyserne af sammenhængen mellem SPS og de forskellige virkningsindikatorer.

Grundskolekarakterer

Oplysninger om grundskolekarakterer stammer fra registeret "Grundskolekarakterer" (UDFK) fra DST. Med udgangspunkt i karakterer fra afgangsprøven i dansk og matematik for 9. og 10. klasse er der genereret et vægtet gennemsnit. Hvis eleven har gået et klassetrin om, beholdes karakteren fra det sidst observerede år.

Grundskolekarakter er anvendt som kontrolvariabel i analysen af sammenhængen mellem SPS og karaktergennemsnit i gymnasiet. Variablen er inddraget som en kontinuert variabel.

Antal SPS-modtagere på institutionen

Oplysninger om antal SPS-modtagere pr. institution stammer fra SPS-registret koblet til institutionsregisteret i DST. Variablen optæller antal SPS-modtagere i 2016 pr. hovedinstitutionsnummer. I regressionsanalyserne er variablen anvendt som kategoriseret variabel og opdelt på gymnasial uddannelse og erhvervsuddannelse, da der er væsentligt flere SPS-modtagere på erhvervsuddannelserne sammenlignet med de gymnasiale uddannelser.

I analyserne med de gymnasiale uddannelser er anvendt følgende inddeling:

1. 0-75 SPS-modtagere på institutionen
2. 76-200 SPS-modtagere på institutionen
3. Over 200 SPS-modtagere på institutionen.

I analyserne med erhvervsuddannelserne er anvendt følgende inddeling:

1. 0-300 SPS-modtagere på institutionen
2. 301-500 SPS-modtagere på institutionen
3. Over 500 SPS-modtagere på institutionen.

Skoletype

I enkelte analyser inddrages erhvervsuddannelserne i "skoletype", der indikerer, hvilken type erhvervsskole eleven går på. Inddelingen er baseret på viden om, hvilke hovedområder de forskellige institutioner udbyder uddannelser inden for. Erhvervsskolerne er opdelt i følgende skoletyper: SOSU-skoler, merkantile skoler, tekniske skoler (inkl. landbrugsskoler) og kombinationsskoler. Kombinationsskoler er skoler, der udbyder uddannelser inden for flere forskellige hovedområder. Dog er skoler, der kun udbyder uddannelser inden for de to tekniske hovedområder, kategoriseret som tekniske skoler.

Registerundersøgelse af specialpædagogisk støtte på ungdomsuddannelserne

© 201 Danmarks Evalueringsinstitut

Citat med kildeangivelse er tilladt

Publikationen er kun udgivet i elektronisk form på: www.eva.dk

ISBN (www) 978-87-7182-238-0

Danmarks Evalueringsinstitut (EVA) gør uddannelse og dagtilbud bedre. Vi leverer viden, der bruges på alle niveauer – fra institutioner og skoler til kommuner og ministerier.



**DANMARKS
EVALUERINGSINSTITUT**

T 3555 0101
E eva@eva.dk
H www.eva.dk